

5 Dakika

'da Sahte Belge Sorunları ve KOD Uygulamaları

PricewaterhouseCoopers Türkiye sunar. İş hayatında önem kazanan konular hakkında bilmeniz gereken herşey.

Ocak 2010

Ülkemizde vergi gelirlerinin önemli kısmı dolaylı vergiler olarak tanımladığımız Katma Değer Vergisi (KDV) ve Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) gibi vergiler olarak toplanabilmektedir. Bunun ana nedeni de kayıt dışı ekonominin büyüklüğü, gelir üzerinden vergi alabilmenin zorluğu ve maliyetidir. Gelir İdaresi, böyle bir vergi - gelir yapısı içerisinde KDV ve ÖTV gibi “yüksek gelir getiren vergiler” noktasında çok hassas davranarak, gelirini azaltıcı her noktada bariyerler yaratabilmekte ve bu iş hayatını da etkileyebilmektedir.

Yaratılan bariyerlerden birisi de KOD uygulamaları olarak bilinen Sahte ve Muhteviyatı İtibariyle Yanıltıcı Belge düzenleyen ve kullanan mükelleflerin bir süredir işlemlerinde yaşadıkları ciddi problemlerdir. KOD uygulamasının varlık barışıyla da ilişkilendirilmesi ve vergi idaresinin, varlık barışını özendirme çabalarıyla birlikte KOD uygulamaları hayatımıza daha çok girmiş durumda. Özellikle vergi idaresinin bilişim altyapısını geliştirmesi ve bunu gümrük altyapısı ile koordine etmesi sonucu çapraz kontrollerin artacağı aşikârdır. Elektronik beyannameyi takip eden elektronik fatura ve elektronik defter uygulamalarıyla bugün yaşadığımız sorunlar giderek artacaktır. Firmalar, artık gerek tedarikçi seçerken gerekse de ticari hayatlarını şekillendirirken, bir risk yönetim sistemi kurmak, daha dikkatli olmak ve bu işlemlere kaynak ayırmak zorunda kalacaklardır.

Bugün yaşadığımız KOD uygulamaları vergi idaresinin bir “risk yönetim” sistemidir. Vergi idaresinin bir risk yönetim sistemi olması, bu sistem içerisinde firmalara belirli risk puanları vermesi ve gerek incelemelerini buna göre yapması gerekse de bu tür yüksek riskli firmalarla ticaret yapanları yakından takip etmesi son derece olağandır. Bunu yapan Türkiye’de sadece vergi idaresi değildir. Yakın süre içerisinde Gümrük İdaresi, “Ulusal Risk Yönetim Sistemi” kurmak, denetim ve incelemelerini bu sisteme göre yapmak konusunda gerekli yasal düzenlemeyi yaptı. Avrupa Birliği ile vergi faslı tartışılırken vergi idaresinin de bu tür bir yasal düzenlemeye gitmesi son derece olağan bir beklentidir.

Bugün yaşadığımız KOD kaosunun birçok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenler:

- KOD uygulamasının net bir yasal dayanağının olmaması
- Mükelleflerin KOD’a nasıl girip nasıl çıkacaklarına ilişkin açık tanımların bulunmaması
- KOD’a girmek ve çıkmak için objektif kriterlerin mevcut olmaması
- Değişik denetim elemanları ve vergi idarelerinin farklı görüşlerinin olması
- Mükelleflerin çalışacağı tedarikçileri seçerken kendilerini koruyucu bir sistemin olmaması
- Firmaların bugün için seçtikleri tedarikçinin KOD’da olmadığını öğrenseler de gelecek için bir garantilerinin olmaması
- Firmaların sahte belge düzenleyen firmalar ile ticaret yapmış olmaları halinde kendilerini korumanın tek yolunun yargı olması

gibi sıralanabilir.

Aşamalı bir vergi olan KDV’de mükellefler mal ve hizmet üretiminin ilk ayağından tüketiciye varıncaya kadar olan aşamaların her birinde verginin tahsiline, beyan edilmesine ve ödenmesine aracılık etmektedirler. Bu sistem, indirim mekanizması yoluyla satışlar üzerinden hesaplanan vergiden alımlar nedeniyle yüklenilen verginin indirilmesi suretiyle, sadece o aşamada yaratılan Katma Değer Vergisi’nin ödenmesi suretiyle işlemektedir. Aşamaların herhangi birinde kopukluk olması durumunda sonraki aşamalarda ödenmemiş bir verginin indirimine konu olması nedeni ile vergi kaybı ortaya çıkmaktadır. Bu kopukluğun önlenmesi amacıyla mükelleflerin kendisinden önceki aşamalarda verginin ödenmesinden sorumlu olması anlamına gelen müteselsil sorumluluk kavramına kanunda yer verilmiştir. Madde, uygulamanın usul ve oranlarını belirlemeye Maliye Bakanlığı’nı yetkili kılmıştır.

Vergi daireleri, daha önceleri sadece KDV iadesi talep eden mükellefin ibraz ettiği indirim ve yüklenim listelerinde yer alan tedarikçi mükelleflerin KOD listesinde yer alıp almadıklarını kontrol etmekte iken, son zamanlarda iade talebi bulunmayan mükellefleri de “BA” ve “BS” formları vasıtası ile kontrol etmekte, bunlarla ilgili açıklama istemektedir. Firma tarafından vergi dairesinden gelen bu yazılara karşı herhangi bir düzeltme veya savunma yapılmaması durumunda ise incelemeye sevk edilmesi ve KOD listesine alınma riski bulunmaktadır.

Bu listelerde yer alan firmaların listelerden çıkabilmesi için, mükellefin KOD'lu listeye girmesine neden olan olumsuz tespitlerin ortadan kalkması, kendisi hakkında düzenlenen raporda yapılan tarhiyatın ödenmesi veya tamamına teminat gösterilmesi, kullanmış olduğu Sahte ve Muhteviyatı İtibariyle Yanıltıcı Belgeler'in indirim listesinden çıkartılması veya bu belgelerde yer alan KDV'nin 4 katı teminat vermesi gerekmektedir. Bu listeden çıkmak için son yol ise dava açılmasıdır.

KOD listesinde yer alan bir firmadan mal/hizmet temin ettikleri tespit edilen mükellefler 84 no'lu KDV Kanunu Genel Tebliği'ne dayanarak aşağıdaki işlem ve açıklamaları yapabilirler.

- Alışlara isabet eden kısma dört kat teminat gösterilmesi veya bu alışlara isabet eden kısmın indirim listesinden çıkartılması
- KOD'lu listede yer alan firma hakkında düzenlenen olumsuz raporda öngörülen vergi, ceza, gecikme zammı ve faizlerin ödenmesi veya bunların toplamı kadar teminat gösterilmesi

Haklarında SMİYB düzenleme dışında olumsuz tespit veya SMİYB kullanma raporu bulunanlardan alışlarına ilişkin ödemelerini, Bankalar Kanunu hükümlerine göre faaliyette bulunan bankalar vasıtasıyla ödemeleri ve bankaya yapılacak ödeme sırasında düzenlenecek belgede satıcının adı-soyadı (tüzel kişilerde unvanı) ile bankadaki hesap numarasını ve vergi kimlik numarasını doğru olarak yazdırmaları, ödemenin çekle yapılmış olması halinde çeki Türk Ticaret Kanunu'na uygun olarak düzenlemeleri ve satıcının vergi kimlik numarasını

yazmaları halinde müteselsil sorumluluk uygulaması ile muhatap tutulmazlar.

Ancak, alıcı ile satıcı arasında muvazaaya dayanan bir işlem yapılmışsa veya menfaat sağlayan doğrudan bir ilişki varsa veya hısımlık, sermayesine katılma, organizasyon ya da yönetimi içinde yer alma şeklinde dolaylı bir ilişki varsa ve bu durum vergi incelemesine yetkili olanlarca düzenlenmiş raporlarla tespit edilmişse ödeme banka vasıtasıyla veya çekle yapılmış olsa bile müteselsil sorumluluk ortadan kalkmamaktadır.

Bu sebeplerle firmaların mal ve hizmet tedariklerinde:

- Tedarikçi firma seçimi için bir prosedür oluşturması
- Mümkün olan durumlarda ilk kez çalışılacak firmalardan vergi dairesinden alacakları "mükellefiyet durumu" hakkında bir olumsuzluk olup olmadığını gösteren bir belge alması
- Alınan mal ve hizmetin ödemesinin banka kanalıyla yapılması
- Ticari ilişkinin gerçekliğini (malın alındığı / hizmetin temin edildiği) ortaya koyan her türlü belgenin hazırlanabilir durumda bulunması

ileride karşılaşılabilecekleri riskleri azaltmak noktasında önem arz etmektedir.

Sorularınız ve detaylı bilgi için:
Cenk Ulu
Şirket Ortağı, Vergi Hizmetleri
Tel: +90 212 355 5837
E-posta: cenk.ulu@tr.pwc.com

www.pwc.com/tr/5dakika